

JULKINEN KUULUTUS HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖKSESTÄ

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös kaivoslain mukaisessa valitusasiassa

Dnro 1041/03.04.04.04.33/2023

Kuulutuksen julkaisupäivä Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden verkkosivuilla

11.4.2025

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **18.4.2025**

Asia

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös 11.4.2025 nro 506/2025
malminetsintälupaa koskevassa asiassa Kuusamon kaupungin alueella.

Luvanhakija

Laakso Minerals Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **11.4.–19.5.2025**
Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/pohjois-suomenhallinto-oikeus/fi/index/julkisetkuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet ja valitusaika

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **19.5.2025**.

Annettu julkisella
kuulutuksella

11.04.2025

Dnro 1041/03.04.04.04.33/2023

Asia Valitus malminetsintälupaa koskevassa asiassa

Valittajat Kansalaisten kaivosvaltuuskunta - MiningWatch Finland ry (jäljempänä yhdistys) asiakumppaneineen

Yhdyshenkilö: Jari Natunen

Luvanhakija Laakso Minerals Oy (jäljempänä yhtiö)

Merkittäään

Hallinto-oikeus on tutkinut yhdistyksen ja sen asiakumppaneiden yhteisen valituksen yhdistyksen tekemänä. Koska valitus tulee joka tapauksessa tutkittavaksi yhdistyksen tekemänä, lausuminen muiden valituksessa ilmoitettujen valittajien valitusoikeudesta ei ole tarpeen.

Päätös, josta valitetaan

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes 14.6.2023
Lupatunnus ML2022:0035

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (jäljempänä Tukes) on hakemuksesta myöntänyt yhtiölle malminetsintäluvan ML2022:0035 (Korpuajärvi 1). Malminetsintälupa on voimassa enintään neljä vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Tukes on todennut hakemuksen täyttävän kaivoslain 34 §:n vaatimukset.

Malminetsintäluvan nojalla luvanhaltijalla on oikeus omalla ja toisen maalla luvassa mainitulla alueella (malminetsintäalueella) tutkia geologisten muodostumien rakenteita ja koostumusta sekä tehdä muita kaivostoimintaa valmistelevia tutkimuksia ja muuta malminetsintää esiintymän paikallistamiseksi sekä sen laadun, laajuuden ja hyödyntämiskelpoisuuden

selvittämiseksi sen mukaan kuin malminetsintäluvassa tarkemmin määrätään. Malminetsintä lupa ei oikeuta esiintymän hyödyntämiseen.

Malminetsintäalue sijaitsee Kuusamossa ja sen pinta-ala on 5 770 hehtaaria. Lupa-alueesta on rajattu pois tiedossa olevat esteet. Malminetsintää ei saa suorittaa tällä luvalla eikä jokamiehenoikeudella 150 metriä lähempänä asumiseen tai työntekoon tarkoitettua rakennusta, yksityistä pihapiiriä tai erityiseen tarkoitukseen otetuilla alueilla. Jokamiehenoikeuksiin kuuluvalla liikkumisella ei myöskään saa aiheuttaa haittaa tai häiriötä muille ihmisille tai luonnolle.

Malminetsintäalueella ei sijaitse suojelualueita, suojeluohjelma-alueita tai valtakunnallisesti merkittäviä tai suojeltuja maisema-alueita. Alueella on voimassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava, jossa alue on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M) sekä mineraalivarantoalueeksi. Alueella ei ole yleiskaavaa eikä asemakaavaa.

Päätökseen sisältyvät muun muassa seuraavat lupamääräykset:

1. Määräys malminetsintätutkimusten sallituista ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista

Tämän malminetsintäluvan nojalla on sallittua suorittaa seuraavia malminetsintätoimenpiteitä ja soveltaa seuraavia malminetsintämenetelmiä:

1. Geofysikaaliset ja geokemialliset tai vaikutuksiltaan niihin verrattavat tutkimusmenetelmät
2. Koneellisesti tehtävät maaperä- ja kallioperänäytteenotto (moreeni-, ura- ja pistenäytteet, kairaus)

Perustelut: Hakija on esittänyt hakemuksessaan nämä menetelmät ja kaivosviranomaisen arvioi ne tarpeelliseksi ottaen huomioon kohteella tehdyt aikaisemmat tutkimukset. Jotta mahdolliselle jatkoluvalle edellytetty vaade tehokkaasta malminetsinnästä toteutuu, tässä lupamääräyksessä tarkoitettujen toimenpiteiden tulee olla pääosin suoritettuina.

(--)

4. Määräys kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta

Malminetsinnästä tässä luvassa sallituilla menetelmillä (lupamääräys 1, menetelmät 1–2) ei synny kaivannaisjätettä. Malminetsintäluvan haltija on silti aina velvollinen huolehtimaan maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 13 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 3 §.

(--)

7. Määräys vakuuden asettamisesta

Tässä malminetsintäluvassa ML2022:0035 määrätään lupakohtainen 5 000 euron suuruinen vakuus. Vakuus asetetaan pankkitalletuksena Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslain (621/2011) 15 §:ssä tarkoitettujen jälkitoimenpiteiden sekä 103 §:ssä tarkoitetun vahingon ja haitan korvaamista sekä muiden kaivoslakiin perustuvien velvoitteiden täyttämistä varten. Tässä malminetsintäluvassa määrätty vakuus on asetettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun malminetsintä lupa on tullut lainvoimaiseksi, luvanhaltijan malminetsinnästä mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa, haittaa tai muuta kaivoslaissa mainittua velvoitetta varten pankkiin avatulle vakuustalletustilille. Kaivoslain 73 §:ssä tarkoitettu luvan siirto ei vapauta vakuutta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 107, 109, 110 ja 111 §. Vakuus asetetaan kaivosviranomaisen arvion perusteella, joka perustuu malminetsintäalueilla suoritetun valvontatyön kautta saatuihin havaintoihin. Valvontahavaintojen perusteella tyypillisimpien malminetsintäalueilla sattuvan vahingon suuruusluokka on linjassa tässä luvassa määrätyn vakuuden kanssa. Kaivosviranomainen on arvioinut toiminnan laatua ja laajuutta (lupamääräys 1), toiminta-alueen erityispiirteitä sekä luvassa säädettyjä velvoitteita lupamääräykset huomioiden ja päätynyt määrättyyn vakuuteen. Luvassa sallitut geofysikaaliset- ja geokemialliset tutkimusmenetelmät tai maaperä- ja kallioperänäytteenotto eivät aiheuta merkittävää vahinkoa ympäristölle tai luonnolle, kun tutkimustyö suoritetaan lupamääräyksiä noudattaen. Malminetsinnästä johtuvia tyypillisiä maanomistajalle aiheutuvia vahinkoja ovat lähinnä yksittäiset puustovahingot. Luvassa on kielletty luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettujen lajien vahingoittaminen tai vaarantaminen. Mikäli alueella on sellaisia, niitä varten on annettu tarkat rajoitukset. Lähtökohtaisesti luvanhaltijan urakoitsijoilla on erillinen vastuuvakuutus tutkimustoimissa aiheutuneita ennakoimattomia vahinkoja varten. Kaivosviranomainen harkitsee luvan siirron tai muuttamisen yhteydessä, onko vakuuden suuruutta tarkistettava.

8. Määräykset malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu kaivoslaissa (621/2011) kiellettyä seurausta

Malminetsintä sekä malminetsintäalueella liikkuminen ja muu alueen käyttö on rajoitettava tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Toimenpiteet on suoritettava siten, että niistä ei aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta eikä merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa. Luonnonolosuhteilla tarkoitetaan alueen pohja- ja pintavesioloja, lämpö- ja kosteusoloja sekä kasvien kasvupaikkatekijöitä.

Tämän päätöksen liitteessä 1 tarkoitetulla malminetsintäalueella ja 30 metrin etäisyydellä sen rajasta toiminnan kannalta välttämättömään liikkumiseen ei tarvita erillistä maastoliikennelupaa. Tutkimustyön kannalta välttämättömiin kairaustoimenpiteisiin saa käyttää alueen vettä, mutta jos kairauksessa käytettävän veden määrä ylittää 100 m³ vuorokaudessa, on toimittava siten

kuin vesilain (587/2011) 2 luvun 15 §:ssä todetaan. Tutkimustöitä tehtäessä on otettava aina huomioon ympäristönsuojelulain (527/2014) 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto. Malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa eikä merkittävää maisemallista haittaa.

Malminetsintäluvan haltijan on kairauksen päätyttyä tulpattava kairareiat teräksisen maakairausputken paikalleen jäädessä mansettitulpalla pohjaveden maanpinnalle nousun estämiseksi. Kairaputket on katkaistava noin 0,10–0,20 metrin pituuteen läheltä maanpintaa, kairaputken päät on peitettävä metallisella suojahatulla ja merkittävä selvästi huomiovärisin puupaaluin, joissa on kairauspaikan tunnistet ja heijastin. Kairakohteiden jätehuolto sekä siistiminen on tehtävä välittömästi töiden loputtua kohteella.

Perustelut: Malminetsintäluvan haltijan on luovuttuaan malminetsintäalueesta tai sen menetettyään viipymättä saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan. Kaivoslaki (621/2011) 11 ja 15 §.

9. Määräykset yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista

Vaikka tässä malminetsintäluvassa sallitut tutkimusmenetelmät eivät vaikuta laajasti ympäristöön, malminetsintäluvan haltijan on oltava kuitenkin riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

Malminetsintäalueen läheisyydessä on kaksi Natura-aluetta. Etelä-Kuusamon metsät on lupa-alueen keskellä ja Isosuo-Kivisuo lupa-alueen länsipuolella. Toimittaessa lupa-alueella Natura-alueen läheisyydessä, tutkimustoimet tulee sovittaa aina Natura-alueen luonne ja suojeluperusteet huomioon.

Metsähallitus on varannut luonnonsuojeluun kiinteistön 305-893-10-1, joka sijaitsee Mustalamminsuolla. Alueella toimittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota käytettäviin menetelmiin, jotta vaikutukset alueen luontoon ovat mahdollisimman vähäisiä.

Malminetsintäalueella on uhanalaisen, erityisesti suojeltavan vaarantuneen petolinnun pesäreviiri. Mikäli pesän todetaan olevan käytössä, petolinnun tahallinen häiritseminen, erityisesti lisääntymisaikana (1.4.–31.7. välisenä aikana), tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla on kielletty. Luvansaaaja voi tarkistaa pesäreviirin ajantasaisen tilanteen Metsähallituksen Pohjanmaa-Kainuun luontopalveluilta.

Malminetsintäalueen läheisyydessä on useita uhanalaisen suuren petolinnun pesäreviirejä. Suurien petolintujen pesät ovat malminetsintäalueen ulkopuolella, mutta sellaisella etäisyydellä, että ne on huomioitava erityisesti matalalta suoritettavien lentomittausten ajankohdassa. Kysymyksessä olevia lentomittauksia on rajattava pesimäkauden, 15.2–31.7., ulkopuolelle.

Tutkimusalueella on havaittu olevan liito-oravan elinympäristö. Malminetsintä mahdollisten aktiivisten pesien läheisyydessä tulee ajoittaa pesimäaikojen ulkopuolelle ja mikäli malminetsinnän aikana toteutetaan puuston kaatoa, tulee ennen puiden kaatamista varmistaa, ettei toimenpiteellä poisteta liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla kielletty. Mahdolliset lajihavainnot tulee ilmoittaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle ja huomioida tutkimuksia suunniteltaessa.

(--)

Alueella saattaa olla lähteitä sekä puron- ja noronvarsimetsiä. Tämä tulee huomioida siten, ettei tutkimustoiminnalla ole heikentäviä vaikutuksia kysymyksessä oleviin luontokohteisiin ja lajien elinympäristöihin. Luonnontilaisten tai luonnontilaisten kaltaisten lähteiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Pienvedet, lähteet ja norot on huomioitava tutkimustoiminnassa riittävällä suojavyöhykkeellä. Luvansaaajan on huolehdittava tutkimustoiminnastaan, ettei eri tutkimusvaiheissa päädy kiintoainesta pintavesiin.

Lupa-alueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojelemia kiinteitä muinaisjäännöksiä ja arkeologisia kulttuuriperintökohteita.

Lisätietoja kohteen tilanteesta saa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnossa (Liite 4), Metsähallituksen lausunnossa (Liite 5) ja Pohjois-Pohjanmaan museon lausunnossa (Liite 6) mainitulta yhteyshenkilöltä tai Tukesilta.

Malminetsintäluvan haltijan tulee esittää hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista tarkka tutkimussuunnitelma toimenpiteineen ja sijaintitietoineen Tukesille. Lisäksi tutkimussuunnitelma tulee toimittaa tiedoksi toimivaltaiselle Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle, Metsähallitukselle ja Pohjois-Pohjanmaan museolle.

Perustelut: Tutkimussuunnitelman esittämisvelvollisuudella varmistetaan, että toimenpiteisiin voidaan tarvittaessa valvonnallisesti puuttua. Samalla Tukesin on mahdollista kaivoslain valvonnan toteuttamiseksi arvioida toimenpiteiden vaikutusta ja tarvittaessa antaa tarkempia lisämääräyksiä toimenpiteiden suorittamisesta. Kaivoslaki (621/2011) 11 § ja 12 §, VNa (391/2012) 2 §.

Siirtyminen lupa-alueelle ja lupa-alueella liikkuminen on sulanmaan aikana pyrittävä suunnittelemaan niin, että luontaisia aukkopaiikkoja ja olemassa olevia uria käytetään mahdollisimman paljon hyväksi. Kosteikkoalueilla liikkumista tulee ensisijaisesti välttää sulanmaan aikana.

Toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Koneellinen tutkimus ja näytteenotto alueilla, joilla on olemassa vaarana, että tutkimukset tai liikkuminen aiheuttaa maaperään vahinkoja (suot), tulee suorittaa aina ajankohtana, jolloin maaperä on jäänyt. Tutkimusmontut ja kuopat tulee merkitä huomiokepein sekä

luiskata loivareunaisiksi päistään niiden ollessa auki ja sisältävän putoamisvaaran.

Malminetsintäluvan haltijan on rajoitettava malminetsintä ja muu malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Toimenpiteet on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua:

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;
- 2) olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 3) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 4) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 5) merkittävää maisemallista haittaa.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 11 §:ään.

Alue kuuluu Hossa-Irnin ja Kallioluoman paliskuntien alueeseen. Malminetsintätutkimukset on sovittava alueella toimivan paliskunnan kanssa siten, ettei niistä aiheudu kohtuutonta haittaa poronhoidolle. Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava alueen paliskunnalle tutkimustöistä ja niiden aikataulusta sekä muusta alueiden käytöstä hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista. Malminetsintäluvan haltijan on otettava huomioon alueella mahdollisesti olevat poronhoidolle tärkeät rakenteet kuten esimerkiksi erotusaita ja käytettävä valmiita veräjiä kulkemiseen. Edellä mainituilla toimenpiteillä vähennetään malminetsinnästä poronhoitoelinkeinolle mahdollisesti aiheutuvia haittoja poronhoitoalueella.

(--)

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Ensisijaisesti valituksen kohteena oleva päätös on kumottava ja yhtiön hakemus on hylättävä. Toissijaisesti asia on palautettava Tukesille uudelleen käsiteltäväksi valituksesta tarkemmin ilmenevin ehdoin. Valittajien oikeudenkäyntikulut on korvattava täysimääräisesti viivästyskorkoineen. Valitus on käsiteltävä yhtenä valituksena neljän muun malminetsintälupapäätöstä koskevan valitusasian kanssa, ja käsittelystä on perittävä enintään yksi oikeudenkäyntimaksu.

Tukes on tehnyt kysymyksessä olevat viisi malminetsintälupapäätöstä muun muassa Århusin sopimuksen, perustuslain, hallintolain, kaivoslain, direktiivien ja EU-oikeuden velvoitteiden vastaisesti riittämättömiin selvityksiin sekä kuulemis- ja lausuntopyyntömenettelyihin perustuen. Kunta ja asianosaiset eivät ole saaneet riittävää selvitystä hankkeen vaikutuksista.

Lupahakemuksen kuulutusmenettely on ollut puutteellinen, koska Tukes on esittänyt ainoastaan puutteellisen lupahakemuksen, eikä ole osoittanut

tarkistaneensa hakemuksen täyttävän lainsäädännön vaatimukset. Tukes ei ole kuulutuksessaan lausunut mitään yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisista määräyksistä eikä ole esittänyt kuulutuksen liitteenä sellaista perustuslain ja hallintolain tarkoittamaa kuulemisasiakirjaa, jonka perusteella asianosaiset, osallisyhteisöt ja lausunnon antavat viranomaiset voisivat antaa yksilöidyt lausuntonsa malminetsintälupahakemuksesta. Myös muistutuksen antaneet ovat joutuneet antamaan muistutuksensa riittämättömiin kuulemisasioihin perustuen. Lupa-hakemusten kuulutuksessa ei myöskään ole selostettu yhtiön hankekokonaisuutta, vaan liitteenä on ollut vain kysymyksessä olevaan yksittäiseen lupahakemusalueeseen rajattu kartta, josta ei käy ilmi muita vieressä olevia tai haettavia alueita. Sama toistuu lupapäätösten osalta.

Lupahakemukset eivät sisällä riittäviä selvityksiä luvan myöntämisedellytysten täyttymisen osoittamiseksi eivätkä myöskään hakemusten muodostaman hankekokonaisuuden yhteisten vaikutusten selvittämisestä. Se, että Tukes on pyytänyt hakijalta selvityksiä lupa-alueiden asianosaisista ja lupa-alueen rajojen tarkistamisesta ei osoita, että Tukes olisi varmistunut siitä, että lupahakemuksessa on esitetty riittävät selvitykset hankkeen ja hankekokonaisuuden ympäristö-, vesistö- ja luontovaikutusten selvittämisestä luvanmyöntämisedellytysten täyttymisen osoittamiseksi. Yhtiö ei ole lupahakemuksissaan esittänyt minkäänlaisia selvityksiä syväkairausten vaikutuksista Iijoen vesistön kemialliselle ja ekologiselle tilalle taikka selvityksiä hankekokonaisuusalueen kallioperään sisältyvistä ympäristölle haitallisista mineraaleista ja alkuaineista, kuten uraanista ja vanadiinista, niiden haittojen arvioimisesta taikka estämiskeinoista. Korpuajärven alueen aiempien malmitutkimusten tulokset osoittavat, että alueella on korkeita metallisulfidien ja mahdollisesti myös arseenin pitoisuuksia, ja rikin pitoisuudet ylittävät kaivannaisjätedirektiivin normin.

Kaikki viisi yhtiölle myönnettyä malminetsintäaluetta sijoittuvat Iijoen yläosan valuma-alueen vesistöalueelle. Alueelle sijoittuu useita muitakin kaivoslain alaisia hakemuksia. Kairausten vaikutuksia ei ole arvioitu YVA-direktiivin ja muiden direktiivien velvoitteiden mukaisesti. Tukes ei ole myöskään hankkinut YVA-selvityksen vaihtoehdoksi ympäristöviranomaisen lausuntoa tarveharkintatarpeesta syväkairausten ympäristövaikutuksista, eikä yhtiön hankekokonaisuuden yhteisvaikutuksia ole selvitetty. Tukes ei ole, ottaessaan lupaharkinnassaan huomioon pelkästään luvanhakijan eduksi tulkittavat selvitykset hyödynnettävien mineraalien esiintymisen selvittämisestä, toiminut asiassa tasapuolisesti ja hankkeen vaikutusalueen asianosaisten oikeusturvan mukaisesti.

Vesilaki ja vesiputedirektiivi kieltävät sellaisen toiminnan, jonka vaikutuksia pohjavesille, vesitasapainoon ja pintavesistöille ei ole selvitetty, eikä Tukes ole ottanut huomioon kysymyksessä olevia lain ja direktiivien velvoitteita riittävien selvitysten hankkimisesta. Kaikki maa- ja kallioperään imeytynyt vesi on pohjavettä, jonka pilaaminen on kielletty. Luvassa ei ole huomioitu oikeuksia vedenottoon vesilain edellyttämällä tavalla. Alueen vesien ja kosteikkojen puhtaus on tärkeää vaelluskaloille, ja erittäin uhanalaisen taimenen lisääntymis- ja esiintymisalueet olisi tullut selvittää.

Malminetsintälupia on myönnetty alueille, joilla on merkittäviä luontoarvoja, luokitellut pohjavesialueet ja -varannot, pienvedet, järvet, arvokkaat reittivedet, uhanalaiset vaelluskalakannat ja metsälain suojelukohteet, eikä toiminnan ympäristövaikutuksia ja niiden lieventämistä ole riittävästi selvitetty, vaikka on ilmeistä, että malminetsinnän ympäristövaikutukset alueella olisivat kohtuuttomat. Malminetsintäalueella on rauhoitetun merikotkan sekä rauhoitetun ja uhanalaisen muuttohaukan pesäreviirit. Lisäksi alueen lähellä on rauhoitetun ja uhanalaisen maakotkan pesäreviiri. Yhtiön ammattitaito tunnistaa lajien pesäpuut ja kyky toimia alueella on kyseenalainen. Luvassa muuttohaukan pesän lähialueelle asetettu 600–800 metrin suojavyöhyke on riittämätön pesimäkaudella, mutta myös sen ulkopuolella. Alueelta on havaintoja kalasääskestä, jonka mahdollinen pesintä ja reviirialue hakijan tulee selvittää. Kuusijärven ja Heralammen alueilta on runsaasti havaintoja vaarantuneesta, uhanalaisesta liito-oravasta, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Kairauksien meluvaikutukset ovat merkittäviä poronhoidon, naapureiden, luonnon sekä suojeltavien eläinten, kuten viitasammakon, saukon, suurten petolintujen, huuhkajan, suojeltujen ja muiden lintujen sekä soidinalueiden suhteen, eikä niitä ole selvitetty riittävästi. Lupapäätöksen määräys 150 metrin, ja useissa tapauksissa karttatarkastelun perusteella alle 100 metrin, suojaetäisyydestä ei ole riittävä suojaamaan asutusta melulta. Keskeinen puute on lain edellyttämän tutkimussuunnitelman puuttuminen. Lupaselvitykset ja -määräykset ovat riittämättömät.

Malminetsintäalueen läheisyydessä on kaksi Natura-aluetta, eikä yhtiö ole esittänyt riittäviä selvityksiä tai toimenpide-ehdotuksia vanhojen metsien suojeluohjelman tai soidensuojeluohjelman huomioimiseksi kairaustoiminnasta aiheutuvien haittojen välttämiseksi. Lyhin suojaetäisyys Natura-alueeseen on 30 metriä, joten on ilmeistä, että alueen suojeluperusteita heikennettäisiin. Korpuajärven laskevan Kirvesojan varressa oleva kiinteistö perustetaan luonnonsuojelualueeksi, eikä alueella tule suorittaa lainkaan malminetsintää.

Tukesin väite siitä, että kairauksista ei aiheutuisi haittaa eikä kaivannaisjätettä, perustuu pelkästään lupahakemuksessa esitettyyn väitteeseen, jonka perusteeksi ei ole esitetty päteviä selvityksiä. Poraussoija on kaivannaisjätettä. Yhtiöllä ja Tukesilla on tai ainakin tulisi aiemman kaivostoiminnan perusteella olla hallussaan laajat geologiset tiedot alueen haitallisista mineraaleista. Kairauksella ei ole kaivannaisjätesuunnitelmaa ja jätteeksi luokiteltavat maaputket aiotaan hylätä luontoon, jossa ne vaarantavat porojen jalat sekä maastoajoneuvot. Myös pölyn ja mahdollisten asbestimineraalien vaikutukset, yksityisteiden käytöstä aiheutuvat haitat ja alueen muinaismuistot ovat selvittämättä. Luvassa on sallittu kairaus puiden läheisyydessä ja pelloilla sekä toisaalta puiden poisto ilman kunnollista selvitystä luontoarvoista.

Huomioiden mahdollisen vaarallisen jätteen, pohjavesiriskit ja muut haittavaikutukset vakuuden määrä on ilmeisen riittämätön ja korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksen vastainen. Yhtiö ei ole taloudellisesti uskottava, mikä korostaa kattavien vakuuksien tärkeyttä.

Alue ei ole kaivostoimintaan soveltuva ja tällöin malminetsintä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaan loukkaisi maanomistajien ja elinkeinonharjoittajien perustuslaillisia oikeuksia turhaan.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Tukes on antamassaan lausunnossa vaatinut valituksen hylkäämistä ja kiistänyt valittajien oikeudenkäyntikuluvaatimuksen perusteeltaan ja määrältään. Lisäksi *Tukes* on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista viivästyskorkoineen, koska valituksessa on esitetty ilmeisen perusteettomia vaatimuksia.

Yhtiö ei ole varatusta tilaisuudesta huolimatta antanut asiassa selitystä.

Valittajat ovat antamassaan vastaselityksessä kiistäneet *Tukesin* oikeudenkäyntikuluvaatimuksen perusteeltaan ja määrältään.

Merkitään

Hallinto-oikeudella on ollut tätä asiaa ratkaistaessa käytettävissään myös luvanhakijalle myönnettyjä malminetsintälupia koskevien valitusasioiden diaarinumerot 1039–1040/2023 ja 1042–1043/2023 asiakirjat.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää asiakokonaisuuden yhdessä käsittelemistä koskevan vaatimuksen.

Hallinto-oikeus kumoaa valituksen kohteena olevan päätöksen ja palauttaa asian *Tukesille* uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus hylkää osapuolten oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevat vaatimukset.

Perustelut

Asiakokonaisuuden yhdessä käsittelemistä koskeva vaatimus

Hallinto-oikeus toteaa, että oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa tai muussakaan laissa ei ole säädetty edellytyksistä, joiden täyttyessä hallinto-oikeuden tulisi yhdistää samoja asianosaisia tai samaa asiaryhmää koskevat taikka samaan aikaan vireille tulleet valitukset käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi yhdessä, vaan hallinto-oikeus voi harkintansa mukaan päättää asiasta.

Nyt kysymyksessä olevat lupaviranomaisen tekemät erilliset malminetsintälapapäätökset kohdistuvat eri alueille. Kun malminetsinnän vaikutukset kohdistuvat kysymyksessä olevalle malminetsintäalueelle, luvan myöntämisen edellytykset ja esteet tulevat ratkaistavaksi itsenäisesti erikseen

kunkin päätöksen osalta. Tähän nähden hallinto-oikeus katsoo, että valitusten yhdessä käsitteleminen antamalla ratkaisu samalla päätöksellä ei ole nyt kysymyksessä olevassa asiassa tarkoituksenmukaista. Asioiden yhdessä käsittelemistä koskeva vaatimus on siten hylättävä.

Lupapäätöksen lainmukaisuutta koskevat valitusperusteet

Kysymystä siitä, voidaanko malminetsintälupa myöntää, arvioidaan kaivoslaissa säädettyjen edellytysten ja esteiden perusteella. Kaivoslain 45 §:n mukaisesti lupa on myönnettävä, jos hakija osoittaa, että kaivoslaissa säädetty edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Malminetsintäluvassa sallitun malminetsinnän osalta hallinto-oikeus toteaa, että kysymyksessä olevissa malminetsintämenetelmissä on sinänsä kysymys ympäristövaikutuksiltaan pienimuotoisesta toiminnasta. Malminetsintä lupaa myönnettäessä on kuitenkin tullut varmistua siitä, ettei malminetsintäluvassa myöntämiselle ole ollut valituksen kohteena olevan päätöksen tekohetkellä voimassa olleen kaivoslain 46 §:ssä tarkoitettuja esteitä, eikä malminetsinnästä aiheutu kaivoslain päätöksentekohetkellä voimassa olleen 11 §:n 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä vaikutuksia. Kaivoslain mukaista lupa-asiaa ratkaistaessa on myös noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään. Kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa viranomaisen on näin ollen tunnistettava, mitä rajoituksia muun muassa luonnonsuojelulainsäädännöstä mahdollisesti seuraa, ja toimivaltansa puitteissa annettava kaivoslain 51 §:n 2 momentissa (621/2011) säädetty tarpeelliset määräykset malminetsinnästä luonnonsuojelulaissa tarkoitetuille luonnonarvoille aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi ja rajoittamiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (jäljempänä ELY-keskus) malminetsintä lupahakemuksen johdosta antaman lausunnon mukaan malminetsintäalueella ei ole luokiteltuja pohjavesialueita. Lähin pohjavesialue on Konttisenharju noin 1,4 kilometrin etäisyydellä. Malminetsintäalueen lähialueilla on useita maa- ja merikotkan pesäreviirejä, jotka tulee huomioida. Lajien käytössä olevat pesäpuut on rauhoitettu. Edelleen ELY-keskuksen lausunnon mukaan pesät ovat malminetsintäalueen ulkopuolella, mutta sellaisella etäisyydellä, että ne on syytä huomioida ja ajoittaa matalalta suoritettavat lentomittaukset pesimäkauden (15.2.–31.7.) ulkopuolelle pesien lähialueella.

Metsähallituksen malminetsintä lupahakemuksen johdosta antaman lausunnon mukaan hakemusalueella sijaitsevan muuttohaukan pesäpaikan ympärille tulee jättää vähintään 1 100 metrin suojavyöhyke, jonka sisällä ei tule toimia pesimäkauden (1.4.–31.7.) aikana. Lisäksi Metsähallitus on todennut, että hakemusalueen läheisyydessä valtion suojelualueen puolella on merikotkan pesäpaikka, johon tulee myös jättää vähintään 1 100 metrin suojavyöhyke, jonka sisällä ei tule toimia pesimäkauden (15.2.–31.7.) aikana.

Valituksen kohteena olevasta päätöksestä taikka hallinto-oikeudelle toimitetuista asiakirjoista ei ilmene, että Tukes olisi ELY-keskuksen ja

Metsähallituksen lausunnoissa esitettyjen seikkojen lisäksi pyrkinyt tarkemmin selvittämään malminetsintäalueen läheisyydessä olevien luonnonsuojelulain (1096/1996) 38 §:n nojalla rauhoitettujen maa- ja merikotkan pesäreviirien laajuutta taikka mahdollisten luonnonsuojelulain (1096/1996) 39 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rauhoitettujen suuren petolinnun pesäpuiden sijainteja, taikka tietoja kysymyksessä olevien lajien lajityypillisestä käyttäytymisestä ja pesinnästä. Tässä tilanteessa asiassa ei ole mahdollista arvioida lajien pesinnän turvaamiseksi tarpeellisia toimia kuten mahdollisen suojavyöhykkeen tarvetta ja laajuutta tai sitä, onko ainoastaan matalalentomittausten rajoittaminen lajien suojelun kannalta riittävää. Edellä lausutuilla perusteilla asiassa ei ole mahdollista arvioida myöskään sitä, onko valituksen kohteena olevassa päätöksessä asetettu riittävä lupamääräys uhanalaisen muuttohaukan pesinnän turvaamiseksi.

Hallinto-oikeus toteaa, että vaikka lupaviranomainen voi arvioinnissaan tukeutua asiantuntijaviranomaiselta saamaansa lausuntoon, sen tulee lupaharkinnassaan ja päätöksessään tunnistaa ja tuoda esiin sekä arvioida itsenäisesti myös mahdolliset muusta laista, kuten luonnonsuojelulaista johtuvat luvan myöntämisen esteet. Viranomaisen päätöksestä on hallintolain 44 ja 45 §:n edellyttämällä tavalla käytävä myös ilmi lupaharkinnan perusteena oleva keskeinen selvitys ja lupaviranomaisen arvio luvan myöntämisen edellytysten täyttymisestä perusteluineen.

Edellä todetun perusteella hallinto-oikeus katsoo, että Tukes ei ole hallintolain 31 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla huolehtinut asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Asiassa ei ole mahdollista arvioida, onko Tukes ottanut lupaharkinnassaan riittävällä tavalla huomioon malminetsintäalueella tai sen vaikutusalueella esiintyvien rauhoitettujen, uhanalaisten petolintujen pesinnän turvaamiseen liittyviä seikkoja, eikä Tukesin päätös siten täytä hallintolain 44 §:n 1 momentin 3 kohdassa taikka 45 §:n 1 momentissa päätöksen sisällölle asetettuja vaatimuksia. Näin ollen ja kun oikeudelliset edellytykset lupamääräysten riittävyyden arvioimiseksi puuttuvat, valituksen kohteena oleva päätös on kumottava ja asia on palautettava Tukesille uudelleen käsiteltäväksi.

Asian tultua edellä lausutuilla perusteilla ratkaistuksi, lausuminen muista valitusperusteista ei ole tarpeen.

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan. Pykälän 3 momentin mukaan yksityinen asianosainen voidaan 1 ja 2 momentista poiketen velvoittaa korvaamaan viranomaisen oikeudenkäyntikuluja vain, jos yksityinen asianosainen on esittänyt ilmeisen perusteettoman vaatimuksen.

Hallinto-oikeuden nyt ratkaistavana olevissa asioissa (diaarinumerot 1039–1043/2023) on ollut kysymys kokonaisuudesta, jossa asioiden oikeudenkäyntiaineisto on ollut keskenään pitkälti samansisältöinen. Tähän nähden ja asioissa annetut ratkaisut sekä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentti huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että valittajat vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan. Valittajien oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus on siten hylättävä.

Koska valittajien ei voida katsoa esittäneen edellä mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettulla tavalla ilmeisen perusteetonta vaatimusta, myös Tukesin oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus on hylättävä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Kaivoslaki 3 § (530/2014), 9 § 1 ja 2 mom, 10 § 1 mom ja 11 § 1 mom

Luonnonsuojeluasetus (160/1997) 19 §

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 39 § 1 mom 2 k

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 143 § 1 mom

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 95 § 2 mom

Muutoksenhaku

Tämä päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätöksen antopäivä näkyy päätöksen ensimmäiseltä sivulta.

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitus valituslupahakemuksineen on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Selostus valitusluvan myöntämisen edellytyksistä ja hakumenettelystä on liitteenä (Valituslupa, julkinen kuulutus).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Marja-Riitta Tuisku, Laura Juntunen ja Inkeri Ylitalo.

Esittelevä jäsen

Inkeri Ylitalo

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös

Valittajien yhdyshenkilö Jari Natunen, sähköpostitse

Hallintolain 56 §:n 2 momentin mukaan yhdyshenkilön on tämän päätöksen vastaanotettuaan ilmoitettava sen tiedoksisaannista muille valittajille. Jos hän tämän laiminlyö, hän on mainitun lain 68 §:n mukaan velvollinen korvaamaan laiminlyönnistä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun ja muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.

Oikeudenkäyntimaksu
maksutta

Jäljennös maksutta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, sähköpostitse

Laakso Minerals Oy, kirjeitse

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat vastuualue, sähköpostitse

Sähköpostitse Kuusamon kaupunginhallitus, jonka on kaivoslain (621/2011) 166 §:n 2 momentin mukaisesti julkaistava viipymättä tieto tästä päätöksestä kuntalain 108 §:ssä säädettyä kunnan ilmoituksena.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus**Osoite:** PL 189 (Torikatu 34-40), 90101 OULU**Puhelin:** 029 56 42800 **Telekopio:** 029 56 42841**Sähköposti:** pohjois-suomi.hao@oikeus.fi**Sähköinen asiointipalvelu:** <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusosoitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisperusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
 - 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
 - 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.
- Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu tiedoksi julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä kirjallisesti **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista**, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, joka sisältää myös valituslupahakemuksen, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot
- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite)
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:ssä tarkoitettu peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valittaja katsoo, että valitusluvan myöntämiseen on edellä tarkoitettu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa valituksessa yhdyshenkilöksi. Jollei yhdyshenkilöä ole ilmoitettu, yhdyshenkilönä toimii valituksessa ensimmäiseksi mainittu valittaja. Yhdyshenkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on esitettävä valtakirja. Jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää, valtakirjaa ei kuitenkaan tarvitse esittää, jos

- päämies on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa
- asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa hallintomenettelyssä tai tuomioistuimessa
- valtuutettu on asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valituksen toimittaminen

Valitus valituslupahakemuksineen on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**.

Valituksen voi toimittaa henkilökohtaisesti tai asiamiehen välityksellä. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, lähetin välityksellä, telekopiona, sähköpostina tai sähköisen asiointipalvelun kautta. Valitus on toimitettava niin ajoissa, että se on perillä viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä korkeimman hallinto-oikeuden virka-ajan päättymiseen (kello 16.15) mennessä. Valituksen toimittamisesta telekopiona, sähköpostina tai sähköisen asiointipalvelun kautta säädetään tarkemmin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Postiosoite:
PL 180
00131 HELSINKI

Käyntiosoite:
Fabianinkatu 15
00130 HELSINKI

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Faksi: 029 56 40382
Puhelinnumero: 029 56 40200

Asiakaspalvelun aukioloajat maanantaista perjantaihin 8.00 - 16.15.

Muutoksenhakuasian käsittelystä perittävät maksut

Hallinto-oikeuden päätöstä koskevan muutoksenhakuasian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 610 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu. Maksuvelvollinen on asian vireillepanija tai hänen sijaansa tullut. Jos yhtä useampi asianosainen saattaa asian käsiteltäväksi samalla kirjelmällä, heiltä peritään vain yksi maksu. Jos tuomioistuin erottaa eri asianosaisia koskevat asiat erikseen käsiteltäviksi, peritään kustakin näin erotetusta asiasta asianosaiselta maksu erikseen. Jos saman maksun suorittamisesta on vastuussa kaksi tai useampia maksuvelvollisia, he vastaavat siitä yhteisvastuullisesti. Yhden asianosaisen maksuvapautus ei vähennä muiden asianosaisten maksuvelvollisuutta.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä tarkoitetuista maksuttomista suoritteista. Lain mukaista maksua ei peritä:

- yksityishenkilön vireille panemissa sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) eikä terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettua palvelua tai etuutta koskevissa asioissa;
- lastensuojelulain (417/2007) mukaisissa asioissa, lukuun ottamatta mainitun lain 16 c §:ssä tarkoitettuja, kuntien keskinäisiä korvauksia koskevia asioita;
- yksityishenkilön vireille panemissa ulkomaalaislain (301/2004) mukaisissa kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa;
- maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) mukaisissa asioissa eikä maaseutuelinkeinotukea koskevissa asioissa, joissa on kyse luottojen maksuhelpotuksesta, vapaaehtoisesta velkajärjestelystä tai valtion takautumisvaatimuksesta luopumisesta;
- oikeusapulaisissa (257/2002) tarkoitetun oikeusavun myöntämistä koskevissa asioissa eikä oikeudenkäyntiavustajalle maksettavaa palkkiota ja kulukorvausta koskevissa asioissa, ellei kyse ole muutoksenhausta palkkiota tai kulukorvausta koskevassa asiassa;
- tartuntatautilain (1227/2016), päihdehuoltolain (41/1986) eikä mielenterveyslain (1116/1990) mukaisissa asioissa;
- yleisiä vaaleja, kirkollisia vaaleja eikä saamelaiskäräjien vaaleja koskevissa asioissa;
- asioissa, joiden käsittely tuomioistuimessa on muualla laissa säädetty maksuttomaksi.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, mikäli maksun perimättä jättämiseen on lain 4 §:ssä tarkoitettu peruste. Lain mukaista maksua ei myöskään peritä, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Maksu peritään kuitenkin riippumatta lopputuloksesta veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta eikä muualla laissa viranomaisen toimenpiteistä suoritettavista maksuista vapautetuilta.

Jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta, viranomainen tai maksun määräävä virkamies voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei maksua peritä.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)

Oikeusministeriön asetus tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1020/2024)

Valituslupa, julkinen kuulutus